

JUUPAJOKI

HANKINTAOHJE

Hyväksytty kunnanhallituksessa xx.xx.2024

Voimaan 1.3.2024

Sisältö

1	Yleiset määräykset	1
1.1	Soveltamisala	1
1.2	Tavoitteet ja viestintä	1
1.3	Hankintalainsäädäntö	1
1.4	Yleiset sopimusehdot.....	2
1.5	Hankintojen ympäristövaatimukset	2
1.6	Tietosuoja	3
1.7	Hankinta-asiakirjojen säilyttäminen.....	3
2	Yleiset hankintaperiaatteet	3
2.1	Toimivalta hankinta-asioissa	4
2.2	Hankintayhteistyö	4
2.3	Hankinta sidosyksiköltä (in house -yksikkö).....	5
3	Hankintaprosessi	5
3.1	Markkinakartoitus.....	5
3.2	Hankinnan arvo.....	6
3.3	Kynnysarvot.....	6
3.3.1	Kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat (pienhankinnat)	6
3.3.2	Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat	6
3.3.3	EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat	7
3.3.4	Vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alojen hankinnat	7
3.4	Suorahankinta.....	7
3.5	Hankintojen jakaminen osiin	8
3.6	Hankintamenettelyt.....	9
3.7	Tarjouspyyntö.....	10
3.7.1	Vaatimukset tavaralle tai palvelulle	11
3.7.2	Toimittajaa koskevat vaatimukset.....	11
3.8	Valintaperusteet.....	12
3.9	Tarjosten jättäminen ja niiden avaaminen.....	12
3.10	Tarjouksen täydentäminen.....	13
3.11	Hankinnan keskeyttäminen	13
3.12	Hankintapäätös	13
3.13	Päätöksen tiedoksianto	13
3.14	Tilaajavastuu	14
3.15	Sopimus	14
3.15.1	Vakuudet.....	14
3.15.2	Sopimuksen seuranta	14

4	Ohjeistus pienhankintojen toteuttamiseen	14
4.1	Raja-arvot	15
4.2	Pienhankintojen suoramarkkinointi	16
4.3	Kilpailuttaminen	16
5	Muutoksenhaku	16
5.1	Muutoksenhaku päätökseen, kansallisen kynnysarvon alittava hankinta	16
5.2	Muutoksenhaku päätökseen, kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta.....	16
5.3	Hankintaoikaisu	17
5.4	Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset	17
5.5	Hankintojen valvonta	18
6	Julkisuus ja salassapito	18

1 YLEISET MÄÄRÄYKSET

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan sellaisia tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja, joita valtio, kunnat, hyvinvointialueet, kuntayhtymät, valtion liikelaitokset sekä muut hankintalainsäädännössä määritellyt hankintayksiköt tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta.

Julkista hankintaa ei ole omana työnä tekeminen, palkkaaminen työsuhteeseen, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankinta tai vuokraus tai näihin liittyvät oikeudet.

1.1 Soveltamisala

Tätä hankintaohjetta noudatetaan Juupajoen kunnan hankintayksiköiden ja kuntakonsernin hankintayksiköiden tekemissä hankinnoissa.

Juupajoen kunnan kuntakonserniin kuuluvat Koskitalot Oy, Kiinteistö Oy Kopsamonlinna, Kiinteistö Oy Kirjakoski ja Asuntohankintayhtiö Juupas Oy.

Kunnanhallitus hyväksyy ohjeen, ja sitä tarkistetaan tarvittaessa, viimeistään silloin kun lainsäädännössä tai organisaatiossa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Hankintaohje täydentää lain ja asetusten, muiden päätösten, ohjeiden ja ohjeistusten määräyksiä.

1.2 Tavoitteet ja viestintä

Kunta pyrkii hankinnoilla käyttämään kunnan varoja mahdollisimman tehokkaasti.

Aina kun mahdollista ja perusteltua, kunta pyrkii toteuttamaan hankinnan niin, että pk-yrityksillä ja uusilla yrityksillä on mahdollisuus osallistua hankinnan kilpailutukseen. Kunta pyrkii lisäksi hankkimaan elintarvikehankinnoissa kotimaisia tuotteita.

Tiedonkulun parantamiseksi kunta informoi hankinnoista kunnan verkkosivuilla.

1.3 Hankintalainsäädäntö

Kunnan julkisia hankintoja säätelevät EU:n hankintadirektiivit, kansallinen lainsäädäntö ja tämä ohje.

Julkiset hankinnat jaetaan kolmeen luokkaan hankinnan arvon mukaan.

1. Kansallisen kynnyksarvon alittavat hankinnat (pienhankinnat)
2. Kansallisen kynnyksarvon ylittävät hankinnat (kansalliset HILMA-hankinnat)
3. EU-kynnyksarvon ylittävät hankinnat (EU-hankinnat).

Suomen hankinta- ja käyttöoikeussopimislainsäädäntö perustuu EU:n perustamissopimukseen, hankintadirektiiviin (2014/24/EU) ja huoltodirektiiviin (2004/17/EY). Hankintatoimintaa säätelevät kansalliset lait ovat

– laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) (jäljempänä hankintalaki)

– laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016) (jäljempänä erityisalojen hankintalaki).

Vaikka hankintalakia ei sovelleta kansallisen kynnsarvon alittaviin hankintoihin, myös pienemmät hankinnat on toteutettava siten, että asioiden ja päätöksenteon valmistelussa noudatetaan yleisiä oikeusperiaatteita avoimuus, tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuus. Hyvän hankinnan periaatteita noudatettaessa eri kokoisten hankintojen toteutustavoissa ei käytännössä ole isoja eroja.

Ulkopuolisen työvoiman käyttämistä koskevissa hankinnoissa noudatetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettua lakia (1233/2006).

1.4 Yleiset sopimusehdot

Suomessa noudatetaan julkisissa hankinnoissa seuraavia yleisiä sopimusehtoja:

- julkisten palveluhankintojen yleiset sopimusehdot JYSE 2022 PALVELUT
- julkisten tavarahankintojen yleiset sopimusehdot JYSE 2022 TAVARAT.

Hankinnan laadun mukaan voidaan tarvittaessa käyttää seuraavia yleisiä sopimusehtoja:

- rakennusurakan yleiset sopimusehdot YSE 1998
- konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot (KSE 2013)
- kone- ja kuljetuspalveluiden hankinnan yleiset sopimusehdot KE 2008
- Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot (JIT 2015).

Suomen Kuntaliiton ja työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä ja rahoittama julkisten hankintojen neuvontayksikkö palvelee hankintayksiköitä julkisiin hankintoihin liittyvissä kysymyksissä osoitteessa hankinnat.fi.

1.5 Hankintojen ympäristövaatimukset

Hankintayksikön on hankinnoissaan huomioitava ympäristö- ja kestävyysnäkökohdat.

Hankintayksikön on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen (hankintalaki 2. §).

Huomioon on otettava kestävä kehitys ja tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien aiheuttamat ympäristövaikutukset ja ympäristökuormitus. Lisäksi on otettava huomioon tuotteen tai palvelun elinkaaren aikaiset uudelleenkäyttäm mahdollisuudet sekä mahdollisuus käytettyjen tuotteiden ostamiseen ja olemassa olevien tuotteiden korjaamiseen.

Ajoneuvoja ja liikennepalveluja koskevissa EU-hankinnoissa hankintayksikön on lisäksi huomioitava ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista annettu laki (740/2021).

1.6 Tietosuoja

Julkisissa hankinnoissa on huomioitava EU:n yleinen tietosuojasetus (95/46/EY).

Asetusta sovelletaan automaattiseen henkilötietojen käsittelyyn ja muussa kuin automaattisessa muodossa tapahtuvaan käsittelyyn silloin, kun käsiteltävät henkilötiedot muodostavat rekisterin tai sen osan.

Rekisterin pitäjän eli tilaajan velvollisuuksiin kuuluu hankinnassa varmistaa, että palveluntuottaja toteuttaa periaatteet käytännössä rekisterinpitäjän ohjeistuksen ja vaatimusten mukaisesti.

Kun henkilötietojen käsittelyä koskevia tehtäviä annetaan sopimusperusteisesti palveluntuottajalle eli henkilötietojen käsittelijälle, on välttämätöntä huolehtia siitä, että henkilötietojen käsittelyä koskevat ehdot on sopimusvelvoittein saatettu käsittelijän tietoisuuteen. Jos käsittelijä käsittelee henkilötietoja muussa kuin sovitussa käyttötarkoituksessa, käsittely olisi lainsäädännön vastaista. Rekisterinpitäjän on siis ennen hankintamenettelyn aloittamista tapauskohtaisesti arvioitava, missä roolissa palveluntuottaja tulee hankinnassa olemaan.

Suomen Kuntaliitto on yhteistyössä Hansel Oy:n ja Julkisten hankintojen neuvontayksikön kanssa tehnyt ohjeistuksen EU:n yleisen tietosuojasetuksen huomioimiseen julkisissa hankinnoissa. Ohjeistus on saatavilla Kuntaliiton verkkosivuilla.

1.7 Hankinta-asiakirjojen säilyttäminen

Hankinta-asiakirjat rekisteröidään, niitä käsitellään ja ne arkistoidaan kunnan määräysten mukaan.

Hankinta-asiakirjoja ovat:

- Tarjouspyyntö
- Hankintailmoitus
- Mahdolliset kysymykset ja vastaukset
- Tarjoukset
- Täydennyspyyntö ja täydennykset
- Tarjousten avauspöytäkirja
- Muistio tarjousten arvioinnista
- Hankintapäätös
- Jälki-ilmoitus
- Sopimus ja/tai tilaus.

2 YLEISET HANKINTAPERIAATTEET

Julkisissa hankinnoissa noudatetaan hankinnan arvosta riippumatta seuraavia peruseriaatteita:

Syrjimätön kohtelu

toimittajien on voitava antaa tarjous maasta tai maantieteellisestä sijainnista riippumatta

Tasapuolinen kohtelu

toimittajia on kohdeltava tasapuolisesti ja heidän tulee saada sama informaatio samanaikaisesti

Läpinäkyvyys

hankintayksikön tulee antaa tietoja avoimesti, tarjouspyynnön kaikki vaatimukset on esitettävä selkeästi.

Suhteellisuus

hankintamenettelyn vaatimusten tulee olla sopivia suhteessa tavoitteeseen ja tarpeellisia ja välttämättömiä sekä oikeasuhtaisia tavoitteen saavuttamiseksi.

Hankinnat on suoritettava **taloudellisesti** ja **tarkoituksenmukaisesti**. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras.

Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa tai hankintapäätöksessä.

Hankintojen **laatuvaatimuksia** ei saa asettaa korkeammiksi kuin mitä hankintayksikön tarpeiden perusteella on tarpeellista. Hankintayksikkö ei myöskään saa vaatia enempää dokumentaatiota kuin mitä on tarpeen.

Hankinnan valmisteluun ja päätöksentekoon osallistuva henkilö ei saa olla **esteellinen**. Vastaavasti hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn taikka tavarantoimituksen, palvelun tai urakan tarkastamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön.

Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa (410/2015) ja hallintolaissa (434/2003).

2.1 Toimivalta hankinta-asioissa

Kunkin vastualueen tulee tehtäväalueillaan päättää irtaimen omaisuuden hankinnasta sekä sopimusten tekemisestä (hallintosäntö 71 §).

Hankintamenettelyllä toteutettujen puitejärjestelyjen niin sanotuissa minikilpailuissa, tarjouksen hyväksymisestä päättää toimivaltainen viranhaltija/toimielin.

Rajoitetussa menettelyssä talousarviovastaava viranhaltija päättää, mitkä tarjoajat saavat jättää tarjouksen.

2.2 Hankintayhteistyö

Valtion omistama Hansel Oy ja Kuntaliitto ovat hankintalain 20. §:n tarkoittama hankintayksikkö, joka kilpailuttaa ja neuvottelee kunta-asiakkaidensa puolesta puitejärjestelyjä ja hankintasopimuksia. Kunta osallistuu tarvittaessa Hansel Oy:n toimeenpanemaan hankintatoimintaan.

Lisäksi kunta on osakkaana Tuomi Logistiikka Oy:ssä. Osakeyhtiön osakkaana olevat kunnat voivat ostaa yhtiön tarjoamia palveluja suoraan ilman kilpailutusta.

2.3 Hankinta sidosyksiköltä (in house -yksikkö)

Hankintalakia ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee siitä muodollisesti erilliseltä ja päätöksenteon kannalta itsenäiseltä yksiköltä, jos hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja jos yksikkö harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on (hankintalaki 15. §).

3 HANKINTAPROSESSI

Hankinnan tekemiselle on aina oltava tosiasiallinen tarve hankintayksikössä. Hankintaan tulee myös olla olemassa tarvittavat määrärahat talousarviossa. Ilman niitä hankintaa ei voi tehdä.

Kunnan kaikki hankinnat toteutetaan tämän hankintaprosessin mukaan:

1. Hankintatarpeen syntyminen
2. Tarkistetaan, onko kunta jo sopinut hankintaa koskevasta puitejärjestelystä
 - Puitejärjestely on olemassa: Tilaus/minikilpailutus puitejärjestelyn perusteella.
 - Puitejärjestelyä ei ole: Toteutetaan hankinta.
3. Lasketaan hankinnan arvo.
4. Kartoitetaan markkinat (voidaan tehdä myös ennen hankinnan arvon laskemista).
5. Laaditaan tarjouspyyntö ja hankintailmoitus.
6. Toimivaltainen viranomainen hyväksyy tarjouspyynnön.
7. Ilmoitetaan hankinnasta.
8. Tarjouspyynnön tarkentamiseksi saadaan mahdollisesti kysymyksiä, julkaistaan vastaukset niihin.
9. Tarjoukset vastaanotetaan ja rekisteröidään.
10. Avataan tarjoukset, kun tarjousten jättämisen määräaika on umpeutunut, ja laaditaan avauspöytäkirja.
11. Tarjoukset käydään läpi ja arvioidaan.
12. Toimivaltainen viranomainen antaa hankintapäätöksen.
13. Päätöksestä tiedotetaan.
14. Kun päätös on tullut lainvoimaiseksi, tehdään sopimus tai tilaus.
15. Sopimuksen tai tilauksen seuranta.

3.1 Markkinakartoitus

Hankintayksikön tulee ennen hankintamenettelyn aloittamista tehdä markkinakartoitus hankinnan valmistelua varten ja antaa potentiaalisille toimittajille tietoa tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan.

Markkinakartoituksen tarkoituksena on yleensä lisätä hankintayksikön markkinatuntemusta, kartoittaa markkinoilla olevia eri vaihtoehtoja ja saada parempi käsitys siitä, miten hankintayksikkö parhaalla tavalla määrittää hankinnan kohteen tarjouspyynnössä.

Markkinakartoituksen voi toteuttaa eri tavoin. Hankintayksikkö voi kartoittaa markkinoita hakemalla oleellista informaatiota internetistä tai osallistumalla messuille tai muihin tapahtumiin. Markkinakartoituksen voi tehdä myös niin, että hankintayksikkö kutsuu potentiaalisia toimittajia esittelemään tuotteitaan tai palveluitaan. Toinen tapa on, että hankintayksikkö ilmoittaa HILMAssa halukkuudestaan markkinakartoituksen tekemiseen ja että osallistumisesta kiinnostuneet toimittajat voivat ilmoittaa siitä hankintayksikölle.

Potentiaalisten toimittajien kanssa voi myös käydä teknisen vuoropuhelun. Teknisessä vuoropuhelussa hankintayksikkö voi esimerkiksi lähettää tarjouspyyntöluonnoksen potentiaalisille toimittajille kommentteja varten.

Hankintayksikkö voi myös järjestää toimittajille infotilaisuuksia, joissa toimittajat ja hankintayksikkö vaihtavat informaatiota.

Hankintayksikkö saa hyödyntää markkinakartoituksessa riippumattomia asiantuntijoita, muita viranomaisia ja potentiaalisia toimittajia. Jos ulkopuolista asiantuntemusta käytetään, hankintayksikön tulee varmistaa, että mikään mukana oleva taho ei pääse vaikuttamaan suhteettomassa määrin siihen, miten hankinnan kohde kuvataan tarjouspyynnössä tai miten hankinta toteutetaan.

Markkinakartoituksen perusteella laaditaan tarjouspyyntö. Markkinakartoituksessa saadun informaation käyttäminen ei saa johtaa kilpailun vääristymiseen eikä syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

3.2 Hankinnan arvo

Hankinnan ennakoitu kokonaisarvo lasketaan ilman arvonlisäveroa. Hankinnan arvo on koko hankintasopimuksen voimassaoloaikana tehtävien hankintojen kokonaisarvo, mukaan luettuna mahdollinen optio lisätilauksista. Toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevien hankintojen osalta sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa käytetään sopimuksen kuukausikustannusta kerrottuna luvulla 48.

3.3 Kynnysarvot

Kansalliset kynnysarvot päätetään kansallisen lainsäädännön perusteella. EU-kynnysarvot perustuvat GPA-sopimukseen ja komission asetukseen. EU-kynnysarvoja tarkistetaan kahden vuoden välein. Voimassa olevat kynnysarvot on tarkistettava Julkisten hankintojen neuvontayksikön verkkosivulta hankinnat.fi.

Hankinnan laji	Kansallinen kynnysarvo	Eu-kynnysarvo
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000 euroa	221 000 euroa
Rakennusurakat	150 000 euroa	5 538 000 euroa
Sosiaali- ja terveyspalvelut	400 000 euroa	
Muut erityiset palvelut	300 000 euroa	
Käyttöoikeussopimukset	500 000 euroa	

3.3.1 Kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat (pienhankinnat)

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan tätä hankintaohjetta.

Hankintalakia ei sovelleta kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin. Ohjeistus pienhankintojen toteuttamiseen on luvussa 4. Luvussa 5.1. on määräykset muutoksenhausta päätökseen silloin kun hankinta alittaa kansallisen kynnysarvon.

3.3.2 Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat

Hankintalakia noudatetaan, kun hankinnan arvo ylittää kansallisen kynnysarvon.

Tarjouspyyntö laaditaan valitun hankintamenettelyn mukaan ja hankinnasta ilmoitetaan HILMAssa hankintailmoitukset.fi. Tarjouspyyntöä ei saa antaa tiedoksi millekään mahdolliselle tarjoajalle ennen ilmoituksen julkaisemista (tasapuolisen kohtelun vaatimus).

Hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen ja/tai vaatia hankintoaikaisua hankintayksiköltä.

3.3.3 EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat

Kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalakia ja EU:n hankintadirektiiviä. Hankintayksikkö on velvollinen julkaisemaan ennakoilmoituksen, hankintailmoituksen ja jälki-ilmoituksen.

Hankinnoissa on käytettävä yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD, European Single Procure Document). Hankinnasta ilmoitetaan HILMA-järjestelmässä ja TED-tietokantaa (Tenders Electronic Daily) käyttäen koko EU-alueella. Tarjouspyyntöä ei saa antaa tiedoksi millekään mahdolliselle tarjoajalle ennen ilmoituksen julkaisemista TED-tietokannassa (tasapuolisen kohtelun vaatimus).

Hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen ja/tai vaatia hankintoaikaisua hankintayksiköltä.

3.3.4 Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alojen hankinnat

Kynnysarvot 1.1.2022 alkaen (erityisalojen hankintalaki 13. §):

- 443 000 euroa tavaroita ja palveluja koskevissa hankinnoissa sekä suunnittelukilpailuissa
- 5 538 000 euroa rakennusurakoita koskevissa hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa

Kun hankinnan arvo ylittää nämä kynnysrajat, sovelletaan erityisalojen hankintalakia ja erityisalojen hankintadirektiiviä. Hankintayksikkö on velvollinen julkaisemaan ennakoilmoituksen, hankintailmoituksen ja jälki-ilmoituksen. Hankinnassa on käytettävä yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa (ESPD, European Single Procure Document). Hankinnasta ilmoitetaan HILMA-järjestelmässä ja TED-tietokantaa (Tenders Electronic Daily) käyttäen koko EU-alueella.

Hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen ja/tai vaatia hankintoaikaisua hankintayksiköltä.

Kynnysarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia, hankintoaikaisua lukuun ottamatta. Kaikissa hankinnoissa on kuitenkin otettava huomioon EU:n perustamissopimuksen mukaiset laillisuuden, avoimuuden, tarkoituksenmukaisuuden, verovarojen tehokkaan käytön, tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun sekä suhteellisuuden periaatteet. Kaikissa hankinnoissa on myös noudatettava tätä hankintaohjetta.

3.4 Suorahankinta

Suorahankintaa voidaan soveltaa hankintaan, jonka tavaroiden tai palvelujen arvo ylittää 20 000 euroa tai rakennusurakoissa 30 000 euroa, seuraavin edellytyksin:

Avoimessa tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai osallistumishakemuksia taikka soveltuvia tarjouksia tai osallistumishakemuksia. Lisäedellytyksenä on, että alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta.

Teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan. Lisäedellytyksenä on, että järkeviä vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja ei ole eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesti kaventamisesta.

Hankinnan tarkoituksena on ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen.

Sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi.

Hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavarantoimittajan valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi.

Hankinta koskee perushyödykemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita.

Tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena.

Kyseessä on palveluhankinta, joka tehdään suunnittelukilpailun perusteella ja joka on suunnittelukilpailun sääntöjen mukaan tehtävä kilpailun voittajan kanssa, tai jos voittajia on useita, näistä jonkun kanssa; tällöin kaikki voittajat on kutsuttava osallistumaan neuvotteluihin.

Suorahankintaa voidaan käyttää myös lisätilauksissa, jos tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen tavarantoimittajan hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa ainoastaan poikkeuksellisesti ylittää kolme vuotta.

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan myös silloin kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.

Hankintayksikön on pystyttävä perustelemaan suorahankinnan syy hyväksyttävällä tavalla. Hankintayksikön hankintapäätös dokumentoidaan asianmukaisesti ja voimassa olevan toimivallan puitteissa. Päätös tehdään toimielimen tai viranhaltijan hankintapäätöksenä, johon liitetään muutoksenhakuohje, tai hankintasopimuksena hankintayksikön omien ohjeiden ja arvioinnin mukaisesti.

3.5 Hankintojen jakaminen osiin

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina niin, että tarjouskilpailuihin voivat osallistua myös pk-yritykset. Tämä tarkoittaa, että hankinta voidaan jakaa pienempiin kokonaisuuksiin silloin kun se on tarkoituksenmukaista, jotta osatarjouksia voidaan hyväksyä. (Hankintalaki 75. §) Hankintaa ei saa pilkkoa eriin keinotekoisesti hankintalain soveltamisen välttämisen tarkoituksessa (hankintalaki 31. §).

3.6 Hankintamenettelyt

Hankintalaissa kuvataan ne hankintamenettelyt, joita on käytettävä kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Hankintamenettelyjä voidaan käyttää myös EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyä voidaan käyttää joissakin hankintalain 34. §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Hankintayksikkö voi käyttää neuvottelumenettelyä myös silloin, jos avoimessa menettelyssä tai rajoitetussa menettelyssä ei ole saatu tarjouspyyntöä vastaavia tarjouksia tai jos tarjouksia ei voida hyväksyä.

Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee yhden tai usean toimittajan, joiden kanssa neuvottelee sopimuksen ehdoista. Hankintayksikkö tekee siis hankinnan järjestämättä tarjouskilpailua. Lue lisää luvusta 3.4.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Sen jälkeen hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa kartoittaakseen ja määrittääkseen keinot, joilla sen tarpeet voidaan parhaiten täyttää. Hankintalain 36. §:ssä lueteltujen edellytysten on täyttyvä.

Innovaatiokumppanuus

Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Innovaatiokumppanuuden tavoitteena on innovatiivisen tavarahan, palvelun tai rakennusurakan kehittäminen ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden hankkiminen.

Innovaatiokumppanuudessa yhdistetään samaan hankintamenettelyyn tutkimus- ja kehittämispalvelu sekä tästä lopputuloksena syntyneen idean tai prototyypin toteuttamista koskeva hankinta. Hankintayksikkö voi siis hankkia innovaatiokumppanuuden tuloksena syntyneen tavarahan tai palvelun suoraan tuotekehittäjäkumppanilta ilman uutta kilpailutusta.

Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaamisella hankintajärjestelmällä tarkoitetaan täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Hankintamenettely on keston ajan avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttävälle toimittajille. Dynaamisessa hankintajärjestelmässä kaikki kiinnostuneet toimittajat voivat pyytää saada osallistua järjestelmään sen keston ajan.

Suunnittelukilpailu

Suunnittelukilpailun osallistujien määrää voidaan rajoittaa noudattamalla ennalta ilmoitettuja perusteita. Suunnittelukilpailuun on kuitenkin aina kutsuttava riittävä määrä osallistujia todellisen kilpailun varmistamiseksi. Suunnittelukilpailuun osallistumista ei saa rajoittaa alueellisella perusteella tai sillä perusteella, että osallistujien on oltava joko luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

3.7 Tarjouspyyntö

Hankinta perustuu kirjalliseen tarjouspyyntöön, jossa määritellään hankinnan kaikki ehdot ja hankintapäätöksen pohjana olevat vertailuperusteet. Tarjouspyynnön on oltava niin selvä, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjouspyynnössä on hankintalain 68. §:n mukaan oltava:

1. hankinnan kohteen määrittely sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset
2. viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen ja mahdolliseen ennakoilmoitukseen
3. määräaika tarjousten tekemiselle (päivämäärä, kellonaika)
4. osoite, johon tarjoukset on toimitettava
5. kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava, ja kieli/kielet, jota sopimusta sovellettaessa käytetään
6. tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset
7. kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet
8. ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava
9. kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet (hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras) ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys
10. tarjousten voimassaoloaika
11. keskeiset sopimusehdot
12. muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

Tarjouspyynnössä on mainittava myös,

13. edellytetäänkö tarjoukselta kiinteää hintaa vai hyväksyykö hankintayksikkö myös hinnanmuutosperusteeseen sidotun hinnan
14. hankittavien tavaroiden ja palvelujen määrä ja erityisominaisuudet
15. vaatimus huolto- ja käyttöohjeista sekä koulutuksesta, joiden tulee sisältyä tarjoukseen
16. varaosien saantimahdollisuudet sekä tuotteen huolto- ja korjausmahdollisuudet
17. voidaanko tehdä osatarjouksia ja jos ei voi, mikä siihen on syytä
18. toimitusaika ja -paikka
19. maksuehdot ja vakuudet
20. vakuuttamisvelvollisuus
21. luettelo asiakirjoista, jotka tarjoajan on esitettävä taloudellisten edellytystensä ja teknisen osaamisensa todentamiseksi
22. määräaika tarjouspyyntöä koskevien kysymysten esittämiseksi ja mihin kysymykset lähetetään, sekä paikka ja päivämäärä, jolloin kysymyksiin viimeistään vastataan

23. onko tarjousten avaustilaisuus julkinen
24. sovellettavat yleiset sopimusehdot
25. että osapuolten välille syntyy sopimus vasta kun hankintasopimus on allekirjoitettu.

Tarjoukset on toimitettava kirjallisina, määräaikaan mennessä ja hankintayksikön tarjouspyynnössä ilmoittamalla tavalla. Tarjouspyynnössä on varattava tarjousten tekemiselle riittävä aika, joka määräytyy hankinnan luonteen ja laajuuden mukaan.

Tarjouspyyntöä koskevat kysymykset on esitettävä kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostitse. Kysymyksiin vastataan kirjallisesti ja samanaikaisesti kaikille tarjoajille.

Jos tarjouspyyntöön on tehtävä lisäyksiä tai muutoksia, hankintayksikön on varmistettava, että kaikki tarjoajat saavat samat tiedot samanaikaisesti. Lisätiedot, esimerkiksi kysymykset ja vastaukset on toimitettava vähintään kuusi päivää ennen tarjousajan päättymistä. Nopeutetussa menettelyssä lisätiedot on toimitettava viimeistään neljä päivää ennen tarjousajan päättymistä.

Hankintayksikön on pidennettävä tarjousten jättämisen määräaikoja, jos vastauksia kysymyksiin ei toimiteta ajoissa tai jos tarjouspyyntöön ja muihin hankinta-asiakirjoihin tehdään merkittäviä muutoksia.

Määräajan pidentämisen on oltava oikeassa suhteessa tietojen tai muutosten merkittävyyteen. Hankintayksikön ei tarvitse pidentää määräaikoja, jos lisätietoja ei ole pyydetty hyvissä ajoin tai jos lisätiedoilla ei ole merkitystä tarjouksen valmistelun kannalta.

3.7.1 Vaatimukset tavaralle tai palvelulle

Asettamalla hankittavalle tavaralle tai palvelulle vaatimuksia hankintayksikkö varmistaa, että hankittava tavara tai palvelu täyttää hankinnan tarpeet. Kaikkien vaatimusten on oltava mukana tarjouspyynnössä. Vaatimusten on oltava mitattavia ja niitä on voitava seurata.

Hankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin tavaramalleihin ja -laatuihin. Tiettyyn tavaramerkkiin viittaaminen on sallittu ainoastaan siinä tapauksessa, että mainintaan liitetään merkintä ”tai vastaava”.

Jos tarjouspyyntöön sisältyy tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten tekninen erittely, sitä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Tekninen erittely määritellään ensisijaisesti viittaamalla joko eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin.

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen ympäristöasioiden hallinta- ja laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikkö voi edellyttää, että tavaran tai palvelun toimittaja noudattaa tuotteen valmistuksessa tai palvelutuotannossa yleisesti hyväksytyä laatutai muuta järjestelmää. Hankintayksikkö voi laatujärjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta.

3.7.2 Toimittajaa koskevat vaatimukset

Tarjouspyynnössä on esitettävä tavaran tai palvelun toimittajalle asetettavat vaatimukset. Myös alihankkijoille voidaan asettaa vaatimuksia. Tavanomaiset vaatimukset koskevat esimerkiksi koulutusta, kelpoisuutta, kielitaitoa ja taloudellisia edellytyksiä. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen.

Tarjoaja on suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle hankintalain 80. §:n perusteiden mukaan. Tarjoaja voidaan sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle hankintalain 81. §:n perusteiden mukaan.

3.8 Valintaperusteet

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta

- hinnaltaan halvin
- kustannuksiltaan edullisin tai
- hinta-laatusuhteeltaan paras.

Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa tai hankintapäätöksessä.

Hankintayksikkö voi asettaa hinta-laatusuhteen vertailuperusteita, jotka liittyvät laadullisiin, yhteiskunnallisiin, ympäristö- tai sosiaalisiin näkökohtiin tai innovatiivisiin ominaisuuksiin.

Laatuun liittyviä perusteita voivat olla tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, esteettömyys, kaikkien käyttäjien vaatimukset täyttävä suunnittelu, käyttökustannukset, energiatehokkuus, uusiutuvien materiaalien käyttö, päästövähennykset, kustannustehokkuus, myynnin jälkeinen palvelu ja tekninen tuki, huolto ja toimituspäivä tai toimitus- tai toteutusaika sekä muut toimitusehdot. Hankintayksikkö voi ottaa huomioon myös hankintasopimuksen toteutukseen osoitetun henkilöstön pätevyyden ja kokemuksen, jos osoitetun henkilöstön laadulla voi olla merkittävä vaikutus hankintasopimuksen toteuttamisessa.

Vertailuperusteiden on kuitenkin liityttävä hankinnan kohteeseen. Ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus.

On myös mahdollista toteuttaa käänteinen kilpailutus. Käänteisessä kilpailutuksessa hankintayksikkö antaa hankinnalle kiinteän hinnan/kustannuksen, ja tarjoajat kilpailevat ainoastaan laatuun liittyvillä perusteilla. (Hankintalaki 93. §.)

3.9 Tarjousten jättäminen ja niiden avaaminen

Tarjoukset on toimitettava kirjallisina, määräaikaan mennessä ja hankintayksikön tarjouspyynnössä ilmoittamalla tavalla. Hankintayksikkö voi hyväksyä tarjousten jättämisen sähköpostitse.

Tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi kirjataan tarjouksen päällykseen. Tarjoukset säilytetään avaamattomina tarjousten avaustilaisuuteen saakka.

Tarjousten avaamiseen osallistuu vähintään kaksi kunnan palveluksessa olevaa henkilöä. Tarjoukset kirjataan avaamisen yhteydessä diaariin ja varustetaan päivämäärällä ja tiedoilla läsnä olevista henkilöistä. Avaustilaisuudesta laaditaan pöytäkirja, johon tulee tiedot saaduista tarjouksista sekä merkintä, jos tarjous on saapunut liian myöhään.

Tarjoukset ja liitteet on avaamisen jälkeen säilytettävä huolellisesti.

3.10 Tarjouksen täydentäminen

Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä taikka jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan hankintalain 3. §:ssä säädettyjä periaatteita kuten syrjimättömyys- ja suhteellisuusperiaatetta.

Tarjouksen täydentäminen on näin ollen mahdollista, kun kyseessä on epäolennaiset puutteet, ristiriidat tai virheet. Hankintayksikkö ei saa sallia osallistumishakemusten taikka tarjousten olennaista muuttamista. Sallittua ei ole pyytää täsmennyksiä, korjauksia ja täydennyksiä siten, että menettelyllä olisi olennainen vaikutus ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

3.11 Hankinnan keskeyttäminen

Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämisestä on tehtävä toimielimen tai viranhaltijan hankintapäätös. (Hankintalaki 125. §)

3.12 Hankintapäätös

Hankintapäätöksen tulee perustua tarjouspyyntöön (ehdot ja vertailuperusteet) ja tarjousten arviointiin.

Päätös on perusteltava, ja tarjousten numeeriset vertailut on kuvattava myös sanallisesti. Hankintapäätöksestä tulee ilmetä, miten hankintayksikkö on soveltanut vertailuperusteita ja millä perusteilla tietty tarjous on valittu.

Hankintapäätöksessä on myös annettava tarjoajan/ehdokkaan poissulkemisen tai tarjouksen hylkäämisen syy. Poissulkemisperuste on ilmoitettava päätöksessä. Poissulkemisperusteista määrätään hankintalain 80.–81. §:ssä.

Kun palvelu- tai tavarahankinnan arvo ylittää 10 000 euroa ja rakennusurakkahankinnan arvo 15 000 euroa, hankinnasta tehdään päätös. Hankintayksikön hankintapäätös dokumentoidaan asianmukaisesti. Hankintapäätöksen tekee toimivaltainen viranomainen. Päätökseen liitetään muutoksenhaku- ja hankintaoikaisuohje.

3.13 Päätöksen tiedoksianto

Kaikille tarjoajille lähetetään kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen.

Päätöksestä tiedotetaan sähköpostitse tarjoajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Kansallisen kynnysarvon ylittävän päätöksen sähköinen tiedoksianto: Tarjoajan katsotaan saaneen päätös tiedoksi viestin lähettämispäivänä.

Kansallisen kynnysarvon alittavan päätöksen sähköinen tiedoksianto: Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kolmantena päivänä viestin lähettamisestä.

Päätös voidaan poikkeuksellisesti antaa tiedoksi kirjeitse tai henkilökohtaisesti. Kun tiedoksianto tapahtuu kirjeitse, tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä viestin lähettamisestä.

3.14 Tilaajavastuu

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) velvoittaa hankintayksikön tilaajana **tarkistamaan toimittajan tiedot** ennen sopimuksen tekemistä. Hankintayksikön on tarkistettava, mitä työehtosopimusta työssä sovelletaan, että eläkevakuutusmaksut on suoritettu ja että yritys on merkitty ennakkoperintärekisteriin.

3.15 Sopimus

Kun hankintapäätös on tehty ja muutoksenhaun määräaika on umpeutunut, hankinnasta tehdään kirjallinen sopimus tai tilaus. Hankintasopimuksen tulee sopimuskaudella vastata kilpailutuksen ehtoja. Jos hankinnan arvo on vähäinen tai hankinta on kiireellinen, tilaus voidaan tehdä suullisesti.

3.15.1 Vakuudet

Hankinnan sopimuksenmukaisen täyttämisen varalta on **vaadittava vakuus**, mikäli kysymyksessä on rahallisesti merkittävä hanke, tai **toimitus on kriittinen** yksikön toiminnalle. Hankintayksikkö päättää, minkälainen vakuus hyväksytään. Yleisissä sopimusehdoista (katso 1.4) on usein määräyksiä vakuuksien ehdoista ja enimmäismäärästä. Vakuudet säilytetään tarkoitukseen nähden riittävän varmallalla tavalla.

3.15.2 Sopimuksen seuranta

Tavaraa vastaanottaessa sen määrä, laatu ja kunto on tarkistettava viipymättä. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönototarkastus. Palvelutehtävän tai rakennustyön vastaanotto toteutetaan sopimuksen liitteenä olevien yleisten sopimusehtojen mukaisesti.

Toimituksen viivästyessä tai myyjän syyllistyessä virheelliseen tai sopimuksenvastaiseen toimitukseen taikka muulla tavoin rikkoessa sopimusta asiasta on viipymättä **reklamoitava** myyjälle todisteellisesti. Kunta voi ostajana vaatia vian korjaamista, uuden tavaran toimittamista viallisen sijaan, hinnanalennusta tai kaupan purkamista. Ostajalla on oikeus saada korvausta syntyneestä vahingosta.

Kaikki reklamaatiot kirjataan diaariin.

4 OHJEISTUS PIENHANKINTOJEN TOTEUTTAMISEEN

Pienhankinnoilla tarkoitetaan sellaisten tavaroiden ja palvelujen hankintoja, jotka alittavat kansallisen kynnyсарvon.

Pienhankinnoilla pyritään yksinkertaisiin ja kustannustehokkaisiin menettelyihin, minkä vuoksi laatutekijöiden vähimmäisvaatimukset on määriteltävä tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä. Tällöin hinta voi olla ainoa valintaperuste.

Hankintayksikkö edistää elinkeinoelämää mahdollistamalla pk-yritysten osallistumisen kunnan kilpailutuksiin. Kun huomioidaan paikallisten toimittajien mahdollisuudet tarjouksen jättämiseen, voidaan vahvistaa paikallista taloutta ja tukea uusien työpaikkojen syntymistä ja hankintayksikkö voi vaikuttaa paikallisen palvelutarjonnan lisääntymiseen.

Hankintalakia ei sovelleta kansallisen kynnsarvon alittaviin hankintoihin. Poikkeuksena on hankintalain 135. §, joka koskee tarjoajan mahdollisuutta hakea hankintaoikaisua ja hankintayksikön mahdollisuutta tehdä itseoikaisu.

Kansalliset kynnsarvot alittavissa hankinnoissa on pyrittävä huomioimaan hankinnan kokoon ja laajuuteen nähden riittävä avoimuus ja syrjimättömyys (hankintalaki 2. §:n 3. mom.). Tämä tarkoittaa, että pienhankinnat voivat usein vaatia kilpailutuksen.

Pienhankinnoissa on huomioitava hyvä hallintatapa ja hallintolain mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet:

Yhdenvertaisuus

velvoittaa tasapuoliseen kohteluun, johdonmukaisuuteen ja syrjimättömyyteen

Tarkoitussidonnaisuus

viranomaisella ei saa olla toiminnassaan vääriä vaikuttimia eikä harkintavaltaa saa käyttää väärin

Objektiviteetti

edellyttää viranomaisilta asiallista ja puolueetonta toimintaa

Suhteellisuus

toimenpiteet on mitoitettava tarkoituksensa mukaisesti

Luottamuksensuoja

antaa yksityiselle oikeuden luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen.

Lisäksi pienhankinnoissa voi tulla huomioitavaksi rajat ylittävä intressi ja sen hankinnalle asettamat avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden vaateet (SEUT-sopimus).

Hankintayksikkö saa pienhankinnoissa valita hankintamenettelyn itse. Valittavina ovat hankintalaissa mainitut menettelyt.

4.1 Raja-arvot

Arvo euroina, alv 0 %	Tavarat ja palvelut	Rakennusurakat	Erityisalut
Suorahankinta	Alle 20 000 euroa	Alle 30 000 euroa	Alle 30 000 euroa
Kilpailuttaminen	Vähintään 20 000 euroa ja enintään 59 999 euroa	Vähintään 30 000 euroa ja enintään 149 999 euroa	Vähintään 30 000 euroa

Suorahankintaa voidaan käyttää, jos tarjouskilpailussa mahdollisesti saavutettavat paremmat hintaehdot tai muut ehdot eivät ilmeisesti ylitä kilpailun järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Suorahankinta on mahdollista myös silloin, kun tavaran tai palvelun laatu ja hintataso ovat tiedossa tai kun hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa taikka kysymyksessä on poikkeuksellisen kiireinen hankinta. Kilpailutettujen sopimusten (puitejärjestelyjen) puitteissa tehtävät tilaukset eivät ole suorahankintoja.

4.2 Pienhankintojen suoramankinta

Jos tavaroita tai palvelua koskevan hankinnan arvo alittaa 20 000 euroa tai rakennusurakkaa koskeva hankinta alittaa 30 000 euroa, hankintasopimus voidaan tehdä suoraan sopivan toimittajan kanssa. Hankintayksikkö voi tehdä tilauksen ilman tarjouspyyntöä eikä hankintapäätöstä tehdä. Oston oikeellisuus todennetaan hyväksymällä lasku. Hankintayksikön on varmistettava, että kustannukset ovat kohtuullisia.

Ennen tällaista tilausta on kuitenkin tehtävä markkinakartoitus, joka dokumentoidaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös tilaus ja tilausehdot on dokumentoitava. Dokumentoinnissa tulee ottaa huomioon, että siinä on osoitettava, ettei hankintaa ole jaettu osiin keinotekoisesti tai toteutettu suoramankintana kilpailuttamisvelvollisuuden välttämiseksi.

4.3 Kilpailuttaminen

Kaikki hankinnat, joiden arvioitu yhteenlaskettu arvo ylittää seuraavassa esitetyt summat, on kilpailutettava hankintamenettelyn perusteella:

- tavara- ja palveluhankinnat, vähintään 20 000 ja enintään 59 999 euroa
- rakennusurakat, vähintään 30 000 ja enintään 149 999 euroa.

Kilpailuttaminen toteutetaan esimerkiksi avoimena tai rajoitettuna menettelynä. Hankinta perustuu kirjalliseen tarjouspyyntöön. Tarjouspyynnöstä ilmoitetaan hankintayksikön päättämällä tavalla. Hankintailmoitus julkaistaan myös kunnan verkkosivuilla ja hankinnasta voidaan myös ilmoittaa HILMAssa, jos hankintayksikkö katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.

Tarjoajien kelpoisuuden arviointi ja tarjousten vertailu dokumentoidaan kirjallisesti. Hankintapäätöksen tekee toimivaltainen viranomainen. Päätökseen liitetään muutoksenhaku- ja hankintaoikaisuohje.

5 MUUTOKSENHAKU

5.1 Muutoksenhaku päätökseen, kansallisen kynnysarvon alittava hankinta

Kun hankinnan arvo alittaa kansalliset kynnysarvot, hankintapäätökseen ei voi hakea **muutosta** markkinaoikeudesta. Sen sijaan päätöksestä voi tehdä hankintalain mukaisen **hankintaoikaisu**n tai kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen.

Hankintapäätöksestä tehdään oikaisuvaatimus hankintayksikölle, eli asiasta päättäneelle kunnan viranomaiselle. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitus on jätettävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

5.2 Muutoksenhaku päätökseen, kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta

Asianosaisella on oikeus hakea muutosta hankintapäätökseen valittamalla markkinaoikeuteen ja/tai tekemällä hankintaoikaisuvaatimus hankintayksikölle. Valitus markkinaoikeuteen on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi kansallisen tai EU-tasoisien suoramankintailmoituksen tai sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Jollei edellä tarkoitettua ilmoitusta suorahankinnasta tai sopimusmuutoksesta ole julkaistu, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä

1. 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä; tai
2. kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Jos hankintayksikkö on tehnyt sopimuksen poiketen valitusajan noudattamisesta, valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos hankintapäätös tai muutoksenhakuohje on ollut olennaisesti puutteellinen, valitus on tehtävä markkinaoikeuteen viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hankintapäätöksen tekemisestä.

5.3 Hankintaoikaisu

Hankintalakiin sisältyviä määräyksiä hankintaoikaisusta sovelletaan kaikkiin hankintayksiköihin ja kaikkiin hankintoihin riippumatta hankinnan arvosta.

Hankintaoikaisua voi vaatia asianosainen tai hankintayksikkö voi tehdä hankintaoikaisun omasta aloitteestaan.

Asianosainen voi vaatia hankintaoikaisua kansallisen kynnsarvon ylittävästä hankinnasta 14 päivän kuluessa ja kansallisen kynnsarvon alittavasta hankinnasta 14+3 päivän kuluessa.

Hankintayksikkö voi hankintaoikaisulla itse poistaa virheellisen päätöksen tai peruuttaa tehdyn ratkaisun ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös tai ratkaisu perustuu hankintalain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen. Hankintaoikaisupäätös ei edellytä asianosaisen suostumusta.

Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös on tehty. Hankintapäätöstä ei voi korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on jo tehty.

Hankintaoikaisu käsitellään viipymättä. Hankintaoikaisun johdosta tehtävä päätös annetaan asianosaisille tiedoksi. Hankintaoikaisun johdosta tehtävään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta, mikäli päätöstä ei hankintaoikaisun johdosta muuteta. Mikäli hankintapäätöstä muutetaan hankintaoikaisun johdosta, asianosaisen on mahdollista tehdä oikaisuvaatimus kansallisen kynnsarvon alittavasta hankinnasta tai valitus markkinaoikeuteen kansallisen kynnsarvon ylittävästä hankinnasta.

5.4 Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset

Jos hankinnassa on menetelty virheellisesti, markkinaoikeus voi

1. kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan
2. kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä
3. velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä
4. määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksun asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä
5. määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen
6. määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun

7. lyhentää hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.

Virheelliseen hankintamenettelyyn tulisi ensisijaisesti puuttua edellä kohdissa 1–3 luetelluilla nk. ensisijaisilla seuraamuksilla eli reaaliikeinoilla.

Tehottomuusseuraamus, seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen voidaan määrätä vain kansallisen kynnysarvon ylittävässä liitteen E mukaisia sote- tai muita erityisiä palveluja koskevassa hankinnassa ja käyttöoikeussopimuksessa sekä EU-kynnysarvon ylittävässä muussa hankinnassa.

Seuraamus voidaan määrätä vain, jos lainvastainen menettely on vaikuttanut hankintamenettelyn lopputulokseen tai syrjivästi asianosaisen asemaan hankintamenettelyssä.

5.5 Hankintojen valvonta

Hankintojen valvonnasta vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto (jäljempänä (KKV).

Jokainen (esimerkiksi kansalainen, asianosainen), joka katsoo hankintayksikön menetelleen hankintalain vastaisesti, voi tehdä KKV:lle toimenpidepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi. KKV voi ottaa hankinta-asian tutkittavakseen myös omasta aloitteestaan.

KKV voi kieltää päätöksellään hankintayksikköä panemasta hankintapäätöstä täytäntöön kokonaan tai osittain, jos se katsoo hankintayksikön tehneen laittoman suorahankinnan. Jos hankintayksikkö on jo tehnyt hankintasopimuksen, kieltä ei voida määrätä.

Silloin kun hankintasopimus on jo tehty, KKV voi kuuden kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä esittää markkinaoikeudelle

1. tehottomuusseuraamuksen määräämistä
2. seuraamusmaksun määräämistä
3. sopimuskauden lyhentämistä
4. hankintapäätöksen kumoamista, sillä edellytyksellä, että KKV on esittänyt kohdassa 1 tarkoitettua seuraamusta.

6 JULKISUUS JA SALASSAPITO

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuudesta noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999.) Kunnan toimielinten on hankinta-asioiden valmistelussa huomioitava voimassa olevat salassapitomääräykset.

Kaikki hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi asianosaisille, kun lopullinen hankintapäätös on tehty. Poikkeuksen muodostavat liikesalaisuuksia sisältävät asiakirjat, jotka ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla salassa pidettäviä.

Tarjouskilpailuun osallistuneilla tarjoajilla on oikeus saada tieto myös muista tarjousten vertailuun vaikuttavista keskeisistä seikoista. Tarjoajan antama tarjoushinta on julkinen, samoin yleensä yksikköhinnat ja hintaerittelyt.

Lopullisesta päätöksestä tulee käydä ilmi valitun toimittajan nimi ja päätöksen perustelut. Sopimus voidaan tehdä vasta valitusajan päätyttyä. Kaikki asiakirjat, lukuun ottamatta lain nojalla salassa pidettäviä asiakirjoja, tulevat yleisesti julkisiksi, kun sopimus on tehty.

Yhteenveto hankinta-asiakirjojen julkisuudesta

Asiakirja	Asianosaiselle julkiseksi	Yleisesti julkiseksi
Tarjouspyyntö	Kun ilmoitus on julkaistu HILMAssa	Kun hankintasopimus on tehty
Keiltä tarjousta on pyydetty Saapuneet tarjoukset Tarjousten avauspöytäkirja Tarjousten harkinta	Kun viranhaltijan päätös on allekirjoitettu Kun toimielimen pöytäkirja on tarkastettu	Kun hankintasopimus on tehty
Verovelkatodistus	Salassa pidettävä (julkisuuslaki 24. § 20. kohta)	Salassa pidettävä (julkisuuslaki 24. § 20. kohta)
Tarjoukseen sisältyvät liikesalaisuudet	Salassa pidettävä (julkisuuslaki 24. § 20. kohta)	Salassa pidettävä (julkisuuslaki 24. § 20. kohta)
Tarjouksen täydennyspyyntö, selvitykset ym.	Kun viranhaltijapäätös on allekirjoitettu Kun toimielimen pöytäkirja on tarkastettu	Kun hankintasopimus on tehty
Hankintapäätös	Kun viranhaltijapäätös on allekirjoitettu Kun toimielimen pöytäkirja on tarkistettu	Kun viranhaltijapäätös on allekirjoitettu Kun toimielimen pöytäkirja on tarkistettu
Hankintasopimus	Kun hankintasopimus on tehty	Kun hankintasopimus on tehty

7 OHJEEN VOIMAANTULO

Tämä ohje tulee voimaan 1.3.2024 ja korvaa kunnanhallituksen 9.10.2007 hyväksymän yleisen hankintaohjeen.